

ضمیمه

شماره

۱۲

۱۳۴۷

د امتیاز خاوند: د عدلی وزارت

مسؤل مدیر: محمد حسین روستانی

پته: رسمی جریده کابل افغانستان

د افغانستان د پادشاهی دولت رسمی خپرونه

د ۱۲ گني ضمیمه د سنبلې ۳۱ د ۱۳۴۶ هجري شمسي کال د ۱۹۶۸ ع کال د سپتمبر ۲۲ پرله پسي گنه ۱۱۳

فرمان تقنینی شماره (۶۳۷ - ۲۳۷۷) تاریخ ۲۷ سنبله ۱۳۴۷ حضور اعلیحضرت معظم همایونی

ع. ج س، ع دکتور علی احمد پوپل وکیل صدارت!

تصویب شماره (۳۰۴۲) مورخ ۲۵ / ۶ / ۱۳۴۷ مجلس عالی وزراء راجع به طرح قانون معارف که منظوری آن به وقت تعطیل شوری مصادف گردیده نفاذ آن طبق حکم ماده (۷۷) قانون اساسی از حضور ما منظور و به وسیله این فرمان تأیید میشود.

قانون معارف بعد از نشر در جریده رسمی نافذ است.

جناب جلالتماب شما این اراده حضور ما را بدوایر مربوطه ابلاغ و نیز هدایت بدهید تا موضوع حین انعقاد مجدد جلسه شوری طبق حکم ماده (۷۷) قانون اساسی برای طی مراحل نهائی به شوری ارسال شود.

محل صحه حضور شاهانه

فرمان شماره (۲۰۶۶) مورخ ۲۸ / ۶ / ۱۳۴۷ مقام صدارت عظمی ع.ج پوهاند محمد اصغر وزیر عدلیه!

مجلس وزراء تحت فیصله شماره (۳۰۴۲) در جلسه تاریخ ۲۵ / ۶ / ۱۳۴۷ با ملاحظه ورقه عرض شماره (۴۵۹) مورخ ۱۶ / ۶ / ۱۳۴۷ وزارت معارف راجع به طرح قانون معارف با تذکر تصویب شماره (۲۲۲) مورخ ۲۴ / ۱۱ / ۱۳۴۵ که بموجب آن طرح قانون معارف برای طی مراحل اصولی به شوری تقدیم شده بود و یا در نظر گرفتن مندرجات ورقه عرض فوف الذکر و اینکه فرصت ختم مطالعه آن در شوری درین مدت میسر نگردیده است مراتب آتی را تصویب نمود:

۱- الف: طرح قانون معارف مطابق ضمیمه این ورقه عرض مشتمل به (۱۱) فصل و (۵۹) ماده که به مهر دارالانشاء رسیده است منظور است.

ب: چون این منظوری به وقت تعطیل شوری مصادف گردیده نفاذ ان طبق حکم ماده (۷۷) قانون اساسی از طریق فرمان تقنینی از حضور ملوکانه آرزو برده شود.

۲- موضوع مطابق ماده مذکور قانون اساسی طی سی روز بعد از تختین جلسه شوری بشوری تقدیم گردد.

مراتب این تصویب که از صحه حضور اعلیحضرت معظم همایونی گذارش یافته و به وسیله حکم شماره (۶۲۸ - ۲۳۶۸ - ۲۷ سنبله ۱۳۴۷ بصدارت ابلاغ گردیده به جلالتمآب شما اطلاع داده شد تا طبق آن تعمیل نمایند.

محل امضاء دکتور علی احمد پوپل

وکیل صدارت

قانون معارف

فصل اول

هدف های اساسی

ماده اول: تعلیم حق تمام افراد افغانستان است و به صورت مجانی و از جانب دولت تامین میشود.

ماده دوم: رهنمویی و نظارت تعلیم و تربیه وظیفه دولت است هدف دولت درین ساحه رسیدن به مرحله ایست که در ان تعلیمات ابتدائی برای همه افراد و تعلیمات ثانوی، مسلکی و عالی مطابق استعداد و لیاقت شان فراهم گردد.

ماده سوم: اهداف اساسی تمام فعالیت های تربیتی و ثقافتی دولت عبارت از انکشاف استعداد های جسمی ذهنی و معنوی فرد تقویه دیانت، حسیات وطن پرستی، شاه دوستی، نوع پروری در تمام تبعه افغانی و انکشاف حس مسئولیت فردی و اجتماعی برای اعتلای افغانستان و تامین و وقایه صلح جهانی و همکاری بین المللی است.

ماده چهارم: شرایط مساوی تعلیم و تربیه بدون در نظر گرفتن جنس، نژاد، عقیده یا وضع اقتصادی و اجتماعی برای همه میسر است.

اطفال غیر مسلمان باسناد درخواست های تحریری والدین یا اولیای شان از دروس دینی اسلامی معاف شده میتوانند.

ماده پنجم: لسان تدریس در ولایاتیکه اکثریت اهالی پشتو زبان باشند، پشتو و در ولایاتیکه اکثریت اهالی دری زبان باشند دری است.

ماده ششم: تعلیم و تربیه در دوره ابتدائی برای تمام پسران و دخترانیکه سن شان بین ۷- ۱۳ سالگی باشد در نقاطیکه وسایل آن از طرف دولت تهیه شده حتمی است.

ماده هفتم: تاسیس و اداره تعلیمات ثانوی و مسلکی به شمول مکاتب دینی و تعلیمات عالی تنها حق و وظیفه دولت است که وسایل آن به تناسب امکانات مملکت برای شاگردان لایق و بااستعداد تهیه میگردد.

ماده هشتم: تعلیمات اساسی حتی الوسع به تمام سالمندان بیسواد و جوانان بالاتر از سن قبول مکتب از طرف دولت تهیه میگردد.

ماده نهم: اتباع افغانستان حق دارند طبق مقررات جداگانه کورسی های سواد خوانی و مکاتب اختصاصی تاسیس نمایند. مکاتب اختصاصی عبارت از آن مکاتب و کورسهای حرفوی است که بنابر احتیاج و نیازمندی های دولتی و غیر دولتی از طرف دولت به صورت مجانی و از جانب اتباع افغانستان طور مجانی یا در بدل اجرت تاسیس میشود.

اهداف و نصاب تعلیمی اینگونه کورسها و مکاتب بعد از منظوری وزارت معارف تثبیت میگردد.

ماده دهم: حکومت میتواند مطابق به مقررات جداگانه به اتباع خارجی اجازه تاسیس مکاتب خصوصی را بدهد از این مکاتب تنها اتباع خارجی میتوانند استفاده نمایند.

ماده یازدهم: متعلمان نمیتوانند در فعالیت های حزبی و سیاسی و مظاهرات اشتراک نمایند.

فصل دوم

وزارت معارف

ماده دوازدهم: وزارت معارف صلاحیت اداره و نظارت امور موسسات تعلیمی و تربیتی دولتی ملکی را داشته و ضمناً فعالیت‌های عرفانی کشور را رهنمائی و نظارت می نمایند.

شورای عالی معارف

ماده سیزدهم: شورای عالی معارف انجمنی است که در امور مهمه معارف به وزیر معارف مشوره میدهد شورای عالی معارف سالانه اقلاً دو مرتبه جلسه میکند جلسات فوق العاده عندالضرورت توسط وزیر معارف دایر میشود.

اعضای شورای عالی معارف از جمله اشخاص خبیر و دانشمند به پیشنهاد وزیر معارف به تصویب مجلس وزراء و منظوری حضور ملوکانه تعیین میگردد.

ماده چهاردهم: وظیفه شورای عالی معارف عبارت از غور و مذاقه برآن مسایل مهمه معارف کشور است که از طرف وزیر معارف به حیث رئیس شورای عالی یا یکی از اعضای شورای مذکور به مجلس ارائه میشود.

انجمن معارف

ماده پانزدهم: انجمن معارف مرکب است از معین ها و رؤسای وزارت معارف که تحت ریاست وزیر معارف و یا شخصیکه از طرف وزیر معارف تعیین گردد هفته یکبار تشکیل جلسه می نمایند.

ماه شانزدهم: غور بر مسایل عمده تدریسی و اداری، تامین و حفظ هم آهنگی بین دوایر وزارت معارف و اتخاذ تصاویب لازمه، طرح و تعدیل و تصویب مقررات مربوطه معارف از صلاحیت انجمن معارف است.

ماده هفدهم: تصاویب انجمن معارف بعد از امضای وزیر معارف و یا شخصیکه وزیر معارف به وی صلاحیت بدهد قابل اجرا است.

فصل سوم

مدیریت های معارف

ماده هجدهم: واری امور معارف و نظارت امور تعلیمی و تربیتی و رهنمائی فعالیت های عرفانی ولایات مطابق به لایحه وظایف مربوطه وظیفه مدیریت های معارف است.

فصل چهارم

تعلیمات ابتدائی

ماده نهم: دولت تعلیمات ابتدائی را متناسب به امکانات مملکت توسعه و تعمیم می بخشد.

ماده بیستم: اهداف اساسی تعلیمات ابتدائی عبارت از انکشاف استعدادها، کسب مهارتها، ارزشها و عادت مطلوبی است که نتایج آتی از آن بدست آید:

الف: سواد معلومات ضروری حیاتی.

ب: صحت جسمی و ذهنی و معنوی

ج: شخصیت پسندیده اجتماعی

د: قابلیت اشتراک موثر و مفید در حیات خانواده، مکتب، جمعیت و ملت.

ه: پابندی به دین مبین اسلام

و: وفاداری به نظام شاهی مشروطه و سایر عنعنات مثبت افغانی و اهداف ملی و بشری.

ماده بیست و یکم: مکتب ابتدائی مطابق شرایط تعلیمات نامه تدریسات ابتدائی معارف تاسیس میشود.

ماده بیست و دوم: دختران و پسران در مکاتب ابتدائی یکجا درس خوانده میتوانند.

ماده بیست و سوم: مفردات پروگرام و نصاب تعلیمات ابتدائی از طرف وزارت معارف تعیین و تثبیت میگردد.

ماده بیست و چهارم: کتب درسی دوره ابتدائی از طرف وزارت معارف تدوین میشود.

ماده بیست و پنجم: امتحان در مکاتب ابتدائی مطابق تعلیمات نامه ابتدائی اخذ میشود.

ماده بیست و ششم: شمول در مکتب ابتدائی و اخراج از آن مطابق تعلیمات نامه مربوطه صورت می گیرد.

ماده بیست و هفتم: در جائیکه شرایط تاسیس مکاتب اساسی موجود نباشد مکاتب دهاتی مطابق تعلیمات نامه مربوطه تاسیس شده میتواند.

فصل پنجم

تعلیمات ثانوی

ماده بیست و هشتم: تعلیمات ثانوی مطابق ماده هفتم این قانون برای فارغان لایق و بااستعداد دوره ابتدائی فراهم میگردد.

ماده بیست و نهم: اهداف اساسی تعلیمات ثانوی عبارت از انکشاف مزید استعدادها، کسب مهارتها ارزشها و عادات مطلوبیست که نتایج آتی از آن بدست آید:

الف: صحت جسمی، ذهنی و معنوی

ب: شخصیت پسندیده اجتماعی

ج: اشتراک موثر در حیات خانواده، مکتب، جمعیت و حیات ملی.

د: کسب اساسات علوم و دوام تعلیم و تربیه بسویه بالاتر.

ه: پیروی از احکام دین مبین اسلام.

و: وفاداری به نظام شاهی مشروطه.

ز: احترام بااهداف ملی و بشری.

ماده سیم: تعلیمات ثانوی به دو دوره تقسیم میشود:

دوره اول که شامل صنوف هفت، هشت، نه میباشد و بنام مکاتب متوسطه یاد میشود.

دوره دوم که شامل صنوف ده، یازده، دوازده میباشد و بنام لیسه یاد میشود.

ماده سی و یکم: مکاتب متوسطه و لیسه مطابق شرایط تعلیماتنامه مکاتب ثانوی تاسیس میشود.

ماده سی و دوم: شرایط شمول و اخراج:

الف: در مکاتب متوسطه به تمام شاگردانیکه شهادتنامه تعلیمات ابتدائی را بدست دارند از راه امتحان مسابقه (کانکور) مطابق به گنجایش حق شمول داده میشود.

ب: در لیسه به تمام کسانیکه شهادتنامه دوره متوسطه را بدست داشته باشند از راه امتحان مسابقه کانکور مطابق به گنجایش حق شمول داده میشود.

ج: اخراج شاگردان دوره ثانوی مطابق تعلیماتنامه مکاتب ثانوی صورت میگیرد.

ماده سی و سوم: در متوسطه ها تعلیمات عمومی بوده و برای تمام شاگردان به صورت مشترک و داخل یک نصاب واحد انجام می یابد.

تعلیمات در لیسه مطابق به لیاقت و استعداد شاگردان و وسایل ممکنه میتواند به شعبات مختلف منقسم گردد.

ماده سی و چهارم: مفردات نصاب تعلیمی و متون کتب درسی مکاتب ثانوی از طرف وزارت معارف تعیین می شود.

ماده سی و پنجم: ارتقاء از یک صنف به صنف بالاتر بااساس امتحان صورت میگیرد.

فصل ششم

تعلیمات مسلکی و فنی

ماده سی و ششم: دولت به بنا بر احتیاج قوای بشری و متناسب به امکانات به تاسیس مکاتب مسلکی و فنی برای پسران و دختران اقدام میکند.

ماده سی و هفتم: اهداف تعلیمات مسلکی و فنی بر علاوه اهداف عمومی ایکه در تعلیمات ثانوی در نظر است شامل مقاصد آتی میباشد:

الف: تهیه کارگران ماهر (۱) تکنیسنها (۲) برای ضرورت انکشاف مملکت.

ب: بلند بردن سویه و تفهیم ارزش مهارت ها در شعبه مسلکی و فنی.

ماده سی و هشتم: تعلیمات مسلکی و فنی بنا بر احتیاجات دولتی و خصوصی در مکتب و کورسهاییکه برای این منظور تاسیس گردیده صورت میگیرد.

ماده سی و نهم: شمول و اخراج در مکاتب مسلکی و فنی طبق تعلیماتنامه مسلکی صورت میگیرد.

مادهٔ چهارم: خطوط اساسی نصاب تعلیمی، متون کتب و رهنماهای درسی برای مکاتب مسلکی و فنی از جانب وزارت معارف تعیین و تدوین میشود.

فصل هفتم

تعلیمات عالی

مادهٔ چهل و یکم: تعلیمات عالی در پوهنتون و سایر موسسات علمی و فنی و ثقافتی که بسویه بالاتر از تعلیمات ثانوی باشد به عمل میآید.

مادهٔ چهل و دوم: دولت به تناسب امکانات و احتیاجات مملکت تعلیمات عالی را برای جوانانیکه دارای استعداد و لیاقت لازمه باشند فراهم مینماید.

مادهٔ چهل و سوم: پوهنتون ها و سایر موسسات تعلیمات عالی مطابق به قوانین یا اساسنامه های مربوطه تنظیم و اداره میشوند.

فصل هشتم

تربیه معلمان

مادهٔ چهل و چهارم: الف: معلمان مکاتب ابتدائی و متوسطه در دارالمعلمین های اساسی و عالی و معلمان مکاتب ثانوی و دارالمعلمین ها در پوهنخی های مختلف پوهنتون و به موسسات عالی تربیه معلم تربیه میشوند.

(۱) کارگران ماهر کسانی هستند که علاوه بر تعلیمات دوره ابتدائی برای مدت ۳ تا ۴ سال تعلیمات مسلکی و فنی و نظری و عملی را فرا گرفته باشند.

(۲) تکنیشن ها آن عده پرسونل مسلکی و فنی هستند که بسویه بالاتر از کارگران ماهر تربیه شده و بر علاوه دوره ابتدائی اقلا مدت شش سال تعلیمات مسلکی و فنی را فرا گرفته باشند.

در پوهنخی های مختلف پوهنتون و بموسسات عالی تربیه معلم تربیه میشوند.

ب: فرصت تعلیمات بلند تر برای معلمان در کورسهای داخل خدمت باساس لایحه جداگانه میسر ساخته میشود.

ج: موسسات تربیت معلمین اختصاصی- برای تدریس مضامین اختصاصی تربیه میکند.

مادهٔ چهل و پنجم: نظر به اهمیت وظیفهٔ تعلیم، معلمین مطابق قانون مکلفیت عسکری از خدمت زیر بیرق معارف شمرده میشوند.

مادهٔ چهل و هشتم: حاضری و رخصتی و وقت کار معلمین مطابق تعلیمات نامه و مقررات معارف تنظیم میشود.

مادهٔ چهل و هفتم: معلمین معلمات- استادان پوهنتون و منسوبین اداری مکاتب در فعالیتهای حزبی و مظاهرات اشتراک کرده نمی توانند.

فصل نهم

موسسات تحقیقاتی و تربیوی

مادهٔ چهل و هشتم: موسسات تحقیقاتی، علمی با اجازه وزارت معارف مطابق مقررات جداگانه تاسیس شده میتواند.

مادهٔ چهل و نهم: مراکز تحقیقاتی مربوط سایر دوایر و وزارتخانه ها از رهگذر اختصاصی بودن کار ازین امر مستثنی است.

فصل دهم

تعلیمات اکابر

مادهٔ پنجاهم: دولت تعلیمات اکابر را متناسب با امکانات توسعه و تعمیم می بخشد.

مادهٔ پنجاه و یکم: اهداف اساسی تعلیمات اکابر عبارت است از:

الف: تعمیم سواد در بین اکابر.

ب: تنویر اذهان و افکار عامه برای فهم تحولات اجتماعی - اقتصادی و سیاسی.

ج: تقویه مهارت های حرفوی و زراعتی جهت ارتقاء سطح زندگی مردم.

د: تهیه زمینه اشتراک بهتر در حیات خانواده و جمعیت.

ه: اعطای معلومات ضروریه برای وقایه صحت جسمی و روحی.

و: تحکیم حس وفاداری به دین مبین اسلام، نظام شاهی مشروطه و سایر ارزش های ملی.

ماده پنجاه و دوم: کورسهای اکابر توسط دواير ذی‌علاقه دولتی و موسسات و اشخاص مطابق تعلیمات نامه ایکه از طرف وزارت معارف ترتیب میگردد دایر میشود.

ماده پنجاه و سوم: تعیین و ترتیب پروگرام ها با در نظر گرفتن ایجابات خاص منطقه و انتخاب اصول تدریس از جانب وزارت معارف به عمل می آید.

ماده پنجاه و چهارم: وزارت معارف موظف است که معلمین و کارکنان فنی تعلیمات اکابر را حتی الامکان تربیه و تهیه نمایند.

ماده پنجاه و پنجم: تعلیمات ثانوی و مسلکی برای پیشبرد سویه اکابر متناسب به امکانات مملکت در کورسهای متدرجاً تهیه میشود.

فصل یازدهم

جرگه های مشورتی محلی مکاتب و وظایف اولیای شاگردان

ماده پنجاه و ششم: جرگه های مشورتی محلی مکاتب به مقصد اشتراک فعال و همکاری مادی و معنوی والدین شاگردان در امور مکتب و رسیدن به اهداف و نتایج بهتر تعلیمی و تربیوی مطابق تعلیماتنامه آن تاسیس میشود.

ماده پنجاه و هفتم: جرگه های محلی مکاتب مرکب از یکتعداد اشخاص خبیریکه از بین اولیای اطفال به مشوره آمر محل و آمر مکتب تعیین میشود.

ماده پنجاه و هشتم: اولیای شاگردان مکلف اند در پیشبرد امور تعلیمی و تربیوی اولاد شان با اداره مکتب طبق لایحه مربوطه معاونت و همکاری کنند.

ماده پنجاه و نهم: این قانون از نشر به جریده رسمی نافذ میگردد.

تقرر در قضاء

بناغلی عبدالجبار عضو ریاست محکمه ولایت فاریاب به حیث عضو دیوان تجارت ریاست محکمه ولایت کندهار.

بناغلی حضرت عمر سرکاتب ریاست محکمه ولایت کنرها به حیث عضو محکمه ابتدائیه خاص کنر.

بناغلی خواجه شمس الله سابق قاضی محکمه ابتدائیه پلخمری به حیث عضو تفتیش.

بناغلی آدم خان سرکاتب ریاست محکمه ولایت بغلان به حیث عضو محکمه نهر سراج.

بناغلی حسام الدین مامور رتبه (۸) به حیث کفیل قضای محکمه ابتدائیه قلعه کاه ولایت فراه.

بناغلی حشمت الله سراج امر اداره تدقیق ریاست تدقیق و مطالعات در بست رتبه اول به حیث عضو ذوالحکم دیوان حقوق عامه مقام عالی تمیز.

بناغلی عبدالشکور محرر محکمه ارزگان به حیث عضو محکمه ابتدائیه ارگون.

بناغلی سعدالدین محرر محکمه فرخار به حیث عضو محکمه ابتدائیه یکاولنگ.